

Maa- ja metsätalousministeriö
Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius (Johanna.Wallius@gov.fi)
kirjaamo.mmm@gov.fi

30.5.2025

Viite: MMM lausuntopyyntö 9.4.2025 (VN/7326/2024)

Asia: WWF:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Näkemyksenne porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmia koskevista poronhoitolakiin ehdotetuista säännöksistä (6 a luku)

Yleistä

Vaikka poronhoitolaki koskee koko poronhoitoaluetta, WWF keskittyy tässä lausunnossa tunturiluontoon. Suomen tunturiluonto on voimakkaasti uhanalaistuneessa tilassa ja merkittävänä osatekijänä siinä on nimenomaan porolaidunnus.

On tärkeää, että valmistelussa huomioidaan saamelaisille alkuperäiskansana perustuslaissa ja ihmisoikeussopimuksissa turvatut oikeudet.

Esityksen tavoite parantaa porolaidunten ekologista tilaa ja niiden kestävän käytön edellytyksiä on erittäin ajankohtainen ja tärkeä luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta. Tavoitteen toteutumista tukevat säännösehdotukset turvaisivat ja edistäisivät myös perustuslain 20 §:n mukaisen ympäristöperusoikeuden toteutumista.

WWF katsoo, että ylilaidunnuksen ehkäisemisen näkökulmasta on tärkeää, että poronhoitolakiin esitetään muutoksia, joilla pyritään selkiyttämään porojen määrää koskevaa sääntelyä ja lisäämään sen vaikuttavuutta.

Kuten muistiossa kuvataan, tavoitteet porolaidunten ekologisen ja taloudellisen kestävyysosalta ovat samansuuntaisia: ”... *suunnittelulla tuetaan sekä nykyisten että tulevien sukupolvien mahdollisuuksia harjoittaa porotaloutta. Laidunten käytössä tulee pyrkiä löytämään parhaat käytännöt, jotta käyttö ei ylitä laidunten uusiutumiskykyä ja jotta porotalouden jatkuvuus olisi esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttamista haasteista huolimatta turvattu.*”

Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi¹ osoittaa, että arvioituista 53 tunturiluontotyyppistä 38 % eli 20 luontotyyppiä on uhanalaisia ja uhanalaiset luontotyypit

¹ Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen

kattavat noin 40 % tunturiluontotyyppien kokonaispinta-alasta. Lopuista 33 luontotyyppistä silmälläpidettäviksi eli lähes uhanalaisiksi arviointiin 24 % eli 13 luontotyyppiä.

Tunturiluontotyyppien uhanalaistumisen syinä ja uhkatekijöinä ovat useimmiten ilmastonmuutos ja voimakas porolaidunnus sekä näiden yhteisvaikutus.

Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin toimenpide-esityksiin sisältyy tunturiluonnon osalta, että porojen aiheuttamaa laidunnuspainetta säädellään ja laidunkiertoa kehitetään, ja että kehitetään porotaloussuunnitelmia ja poronhoidon käytäntöjä siten, että laidunkieron käyttöönotto tehostuu ja tunturiluontotyyppien tila otetaan huomioon poronhoidossa aikaisempaa paremmin.

Toinen keskeinen tuore lähde tunturiluonnon tilaan ja porolaidunnuksen luontovaikutuksiin on Metsähallituksen vuonna 2024 julkaisema laaja Ylä-Lapin luonnon kaukokartoitus². **Tämän tutkimuksen yhteenveto puuttuu hallituksen esitysluonnoksen luvusta 2.1.2 (Porolaidunten kunto ja tuottokyky / Porojen laiduntamisen vaikutukset laidunalueisiin) ja se tulee sinne lisätä.** Kartoitusalueen laaja-alaisin luontodirektiivin luontotyyppi (Natura-tyyppi) ovat tunturikankaat. Niistä edustavuudeltaan ja luonnontilaisuudeltaan eriasteisesti heikentyneitä on jopa 80 %. Tunturikankaiden jäkälিকöt ovat lähes kaikkialla Ylä-Lapissa voimakkaasti kuluneita tai hitaasti uusiutuvia, ja merkittävin jäkälिकöiden tilaan vaikuttava tekijä on voimakas porolaidunnus.

Lakiin lisättäväksi ehdotetut säännökset (40 a §, 40 b §), joiden mukaan paliskuntien tulee laatia porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat, ovat luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta keskeisen tärkeä askel pyrkimyksessä parantaa poronhoidon ekologista kestävyttä.

Lainsäädännön selkeyden näkökulmasta WWF pitää kannatettavaa, että porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmia koskevat säännökset ehdotetaan koottavaksi kokonaan oman lukunsa (6 c) alle.

kirja - Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki.
Suomen ympäristö 5/2018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4816-3>

² Ylä-Lapin luonnon kaukokartoitus - Projektin loppuraportti osa 1 - Aineistot ja menetelmät. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 248.
<https://julkaisut.metsa.fi/julkaisu/yla-lapin-luonnon-kaukokartoitus-projektin-loppuraportti-osa-1-aineistot-ja-menetelmat/> sekä Ylä-Lapin luonnon kaukokartoitus - Projektin loppuraportti osa 2 - Luontotyytit. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 249.
<https://julkaisut.metsa.fi/julkaisu/yla-lapin-luonnon-kaukokartoitus-projektin-loppuraportti-osa-2-luontotyytit/>

Tarkempia huomioita säännösehdoista

WWF pitää tärkeänä, että esitysluonnoksen mukaisesti hoito- ja käyttösuunnitelmien sisällöstä säädetään lain tasolla (40 b §). WWF katsoo, että ehdotettu sääntelyratkaisu, jonka mukaan paliskunnan tulisi sisällyttää suunnitelmaansa vähintään kaksi viidestä 40 b §:n 2 momentissa luetellusta toimenpidevaihtoehdosta, on hyvin perusteltu ja kannatettava.

Jotta suunnitelmien avulla voidaan tosiasiallisesti tukea esityksen tavoitetta parantaa laidunten kestävä käytön edellytyksiä, on WWF:n näkemyksen mukaan tärkeää, että luonnoksen mukaisesti 40 b §:n 1 momenttiin sisältyy vaatimus siitä, että käyttöön otettavien toimenpiteiden tulee olla vaikuttavia suunnitelman mukaisten laidunten kestäväan käyttöön liittyvien tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Suunnitelmien asianmukaisuuden varmistamiseksi WWF pitää keskeisenä myös 40 a §:n 3 momenttiin sisältyvää ehdotusta, jonka mukaan paliskunnan on ennen porolaidunten hoito ja käyttösuunnitelman hyväksymistä pyydettävä Lapin elinvoimakeskukselta lausunto siitä, täyttääkö suunnitelma sille poronhoitolaissa asetetut vaatimukset. WWF kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, ettei pykälää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan elinvoimakeskuksen lausunto olisi paliskuntaa sitova, vaan paliskunta päättäisi itse, miten se ottaa lausunnossa esitetyt seikat huomioon. **WWF katsoo, että esityksen jatkovalmistelussa paliskunnille tulisi säätää perusteluvelvollisuus, mikäli ne päättävät poiketa elinvoimakeskuksen lausunnossa esitetyistä näkemyksistä.**

WWF pitää suunnitelmien vaikuttavuuden varmistamisen kannalta tärkeänä myös sitä, että poronhoitolaissa asetettaisiin esityksen mukaisesti paliskunnille sekä suunnitelmien toteutumista koskeva seurantavelvoite että velvollisuus huolehtia siitä, että suunnitelmat täyttävät 40 b §:n mukaiset vaatimukset (40 c §).

Näkemyksenne poromäärien vähentämistä ja hallintaa koskevista poronhoitolakiin ehdotetuista muutoksista (3 luvun säännökset)

WWF katsoo, että ylilaidunnuksen ehkäisemisen näkökulmasta on tärkeää, että poronhoitolakiin esitetään muutoksia, joilla pyritään selkiyttämään porojen määrää koskevaa sääntelyä ja lisäämään sen vaikuttavuutta.

Tärkeä on erityisesti ehdotus muuttaa 22 §:n 3 momenttia siten, että sen sijaan, että paliskunta voisi päättää porojen vähentämisestä, sen tulisi tehdä niin, mikäli poromäärän ylittyminen olisi todennäköistä ilman paliskunnan toimenpiteitä.

Näkemyksenne muista poronhoitolakiin ehdotetuista muutoksista

WWF pitää lain tulkinnan tukemisen näkökulmasta ehdotusta lisätä lakiin 1 a § lain tavoitteesta ja ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden sisällyttäminen siihen erittäin tarpeellisenä ja kannatettavana.

WWF katsoo, että lain tavoitteita tukevien aineellisten säännösten mukaisten velvoitteiden toteutumisen varmistamiseksi, on tärkeää, että Ruokavirastolle annetaan ehdotetun mukaisesti mahdollisuus määrätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä rikkova paliskunta tai paliskunnan osakas täyttämään velvollisuutensa sekä tehostaa paliskuntaan kohdistettua määräystä uhkasakolla tai teettämisuhalla (52 §:n 2 ja 3 momentti).

WWF pitää tärkeänä myös ehdotusta sisällyttää poronhoitolakiin uusi 52 a §, jonka 1 momentin mukaisesti Ruokavirasto voisi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun paliskunnan osakkaalle, jos osakas rikkoisi ehdotetun 22 a §:n 1 momentin mukaista velvollisuuttaan vähentää porojensa määrää. WWF katsoo, että säännöksellä olisi tärkeä porojen vähentämisvelvollisuuden noudattamista vahvistava vaikutus.

Näkemyksenne porotalouden tukia koskevaan lainsäädäntöön ehdotetuista muutoksista (lakiehdotukset 2–3)

Uusi 10 a § (*Poronhoitolain velvoitteiden noudattaminen*) on tärkeä lisäys ja selvennys nykyiseen lakiin verrattuna. Ehdotetun pykälän mukaan paliskunnalle mm. voitaisiin myöntää tukea vain, jos paliskunnan eloporojen määrä ei ylitä poronhoitolain nojalla säädettyä suurinta sallittua määrää. Muutoinkin on selkeytetty lakisääteisten velvoitteiden noudattamista tuen saamisen ehtona.

Lausunnonantajan muut mahdolliset näkökohdat ja huomiot (esim. lakiehdotusten perustelut)

Luvussa 2.2.3 (Porojen määrät käytännössä, s. 23) oleva lause ”*Todelliset petovahinkomäärät ovat huomattavasti suuremmat, sillä petojen tappamista poroista löytyy maastosta arviolta viidenneksen.*” antaa liian yksipuolisen kuvan tilanteesta. On totta, että vain osa petojen tappamista poroista löytyy maastosta, mutta toisaalta tutkimuksen perusteella tiedetään, että vain pieni osa vahingoista tarkastetaan maastossa, ja että merkittävää osaa maastossa tarkastetuista tapauksista ei ole hyväksytty petovahingoiksi.

Porovahinkoja tutkittiin laajasti poronhoitoalueen pohjoisosan paliskunnissa vuosina 2008–2016. Tämän maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman Petovahingot poronhoitoalueen pohjoisosan paliskunnissa vuosina 2008–2016 -hankkeen loppuraportin (20.12.2012, MMM Dnro 471/324/2014) mukaan tutkimusjaksolla yhdessätoista ”pahimmassa ahmapaliskunnassa” runsaat 15000 poroa ilmoitettiin suurpetojen, ja niistä useimmin ahman, tappamaksi. Tutkimuksen mukaan suurpedon tappamiksi ilmoituksista poroista noin seitsemän prosenttia tarkastettiin maastossa, ja tarkastetuista tapauksista lähes kolmannesta ei hyväksytty petovahingoiksi. Lisäksi osa suurpetojen tappamiksi ilmoitetuista poroista oli heikkokuntoisia tai jopa sillä tavoin palautumattomasti nälkiintyneitä, että niiden kuolemia ei voitu pitää petojen aiheuttamana lisäkuolleisuutena. Tutkimuksen johtopäätösten mukaan poromääriin ja laidunten kuntoon pitää kiinnittää enemmän huomiota.

Luvussa 2.4.1 (Porolaidunten hoidon ja käytön suunnittelu, s. 25) todetaan, että ”*Porojen hyvinvointia ja poronhoidon tuottavuutta voidaan tukea lisäruokinnalla. Lisäruokinta auttaa porotaloutta sopeutumaan sääolosuhteiden vaihteluihin eri vuosien välillä sekä vähentää talvilaitumiin kohdistuvaa laidunpainetta. Tämä merkitsee, että laidunpaine ja siitä aiheutuvat*

ympäristövaikutukset eivät käytännössä aina ole suoraan kytköksissä siihen, mikä on talvilaidunten tuottokyky.”

Tämä on oleellinen huomio, ja tekstissä tulisi selventää, että laajamittainen lisäruokinta mahdollistaa osaltaan luonnonlaidunten tuottokykyyn nähden liian suurien poromäärien pitämisen, mikä johtaa ylilaidunnukseen. Laajamittainen lisäruokinta on myös huomattava lisäkustannus, joka heikentää elinkeinon taloudellista kannattavuutta.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF), Suomen Rahasto, sr

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Petteri Tolvanen
Ohjelmajohtaja, suomalainen luonto

Lausunnon valmisteluun on osallistunut myös avustava ympäristöoikeuden asiantuntija Taika Tiesmaa.